

Nr 230.

Av herr Nilsson i Karlstad, om höjning av det av Kungl. Maj:t föreslagna anslaget till befrämjande av hemslöjden.

Till befrämjande av hemslöjden har å riksstatens tionde huvudtitel under en följd av år årligen anvisats särskilt anslag. För innevarande budgetår utgår anslaget, vilket för tidigare år pläгат utgå med högre belopp men de senaste åren av sparsamhetsskäl successivt nedbringats, med 17,000 kronor. Anslaget har av Kungl. Maj:t använts till statsbidrag till olika sammanslutningar å slöjdens område, därav dock för egentliga hemslöjdsändamål blott 12,000 kronor, fördelat med 4,000 kronor till Svenska Hemslöjdsföreningarnas Riksförbund, med 3,000 kronor till Föreningen för Svensk Hemslöjd och återstoden till olika hemslöjdsföreningar och hushållningssällskap. — I årets statsverksproposition upptages ifrågavarande anslag (X. C. 9) till ett till 25,000 kronor förhöjt belopp.

Den betydelse, som hemslöjden har för land och folk, torde enligt min mening tala för att högre belopp än det i statsverkspropositionen föreslagna för kommande budgetår ställes till förfogande för hemslöjdens befrämjande. Till stöd härför kan åberopas den myndighet, under vars ämbetsområde hemslöjden hör, kommerskollegium, som i ett den 30 september 1935 till Kungl. Maj:t avgivet utlåtande angående anslaget för »Befrämjande av hemslöjden» för budgetåret 1936/1937 påyrkat, att anslaget skulle för budgetåret ifråga sättas till 30,000 kronor. I angivna utlåtande påpekar kommerskollegium de stora uppgifter, som hemslöjden alltjämt har att fylla. Utförligt redogöres för den moderna hemslöjden och dess betydelse såsom kulturell, estetisk, social och ekonomisk faktor i vårt nutida samhällsliv. Särskilt understrykes hemslöjdens sociala uppgift såsom icke minst under de senaste årens svårigheter i fråga om försörjningen av landsbygdens folk i särskild grad betydelsefull. För belysande av hemslöjdens nuvarande omfattning omnämner kollegium, att enligt å privat håll år 1930 verkställd uppskattning värdet av landets årliga hemslöjdsproduktion skulle belöpa sig till inemot 40 miljoner kronor, varav dock huvudparten, cirka 25 miljoner kronor, hänförde sig till tillverkningen för hemmens egna behov, medan återstoden belöpte på tillverkning för försäljning. Av saluslöjden skedde avsättningen till cirka 2 miljoner kronor genom hemslöjdsföreningar i landets olika delar tillhöriga försäljningsmagasin, medan återstoden försåldes genom enskilda förläggare eller hemslöjdarna själva. Kollegium framhåller vidare, hurusom de senaste åren inom hemslöjden präglats av en nyorientering och av allvarliga strävanden för en pånyttfödelse och utveckling och understryker vikten av att denna utveckling kunde fortsättas och fördjupas. Efter

att ha ifrågasatt huruvida icke hemslöjden, i varje fall såsom saluslöjd, i närvarande stund i viss mån kommit till en kritisk punkt, vilken densamma — bland annat på grund av de ringa medel, som stode till förfogande — svårligen skulle kunna av egen kraft och utan ökat ekonomiskt bistånd av staten komma förbi, förklarar sig kollegium vilja förorda, att ökat understöd bereddes de inom hemslöjdsrörelsen verkande sammanslutningarna, på det att dessa måtte bli i stånd att på ett verksamt sätt fullfölja de strävanden till hemslöjdens utveckling, som av desamma uppbäras.

Hemslöjdens stora betydelse ur folkförsörjningssynpunkt har ock å senare tid i olika sammanhang framhållits av för utredning av olika sociala frågor tillkallade sakkunniga.

Med särskild styrka framhålles denna hemslöjdens stora betydelse av den inom jordbruksdepartementet tillsatta kommittén för vissa sociala jordfrågor, den s. k. Sociala Jordutredningen, vilken i ett till Kungl. Maj:t den 12 december 1935 avlämnat betänkande utförligt redogör för resultaten av en verkställd undersökning av landsbygdens försörjningsmöjligheter, däribland även för hemslöjdens ställning inom olika landskap. Utredningsresultaten giva de kommitterade anledning föreslå avsevärt ökade statsunderstöd till hemslöjdens sammanslutningar.

Den roll, hemslöjden spelar för försörjningen av landsbygdens folk, har jämväl uppmärksamrats av de inom socialdepartementet tillkallade sakkunniga för utredning av vissa frågor om arbetsfred och folkförsörjning, vilka i sitt nyligen avlämnade betänkande angående nämnda frågor pekat därpå.

Att omnämna är i detta sammanhang jämväl, att de inom handelsdepartementet tillkallade sakkunniga för Bohusläns näringsliv varit inne på liknande tankegångar och i ett avgivet betänkande föreslagit särskilda anslag för utvecklande av hemslöjden inom landskapet.

Av egen erfarenhet från det län, jag representerar, Värmlands, vet jag vilken betydelsefull uppgift, hemslöjden fyller. Genom hemslöjd till avsalu erhålla många personer i blygsamma ekonomiska villkor en värdefull kontant hjälp till sin försörjning. Värdefull är även den hjälp, som i många värmländska småbrukarhem erhålles därigenom att man genom eget arbete kan tillgodose olika egna behov. Genom sin uppdelning i olika slöjdarter — i Värmland huvudsakligen vävning, spånad, möbeltillverkning, träslöjd, krukakeri och smide — ger hemslöjden möjligheter till arbete åt såväl män som kvinnor, unga som gamla. Den sammanlagda arbetsinkomsten av hemslöjdsarbete inom länet torde gå upp till många tusent. kronor årligen. En ledande ställning inom länets hemslöjd intager föreningen Värmlands hemslöjd, vars värdefulla insatser för utvecklingen av hemslöjden inom länet icke kunna skattas nog högt. Att beklaga är endast att för föreningen liksom för landets övriga hemslöjdsföreningar de begränsade ekonomiska resurserna lägga hinder i vägen för den utveckling av rörelsen, för vilken möjligheter föreligga och vilken varit synnerligen önskvärd.

På grund av de ringa medel, som de senaste åren å riksstaten anvisats till hemslöjdens främjande, hava de understöd, som kunnat utdelas för hemslöjdsändamål, blivit synnerligen begränsade till såväl antal som storlek. Statsunderstöd till lokala ändamål ha därför kommit endast ett fåtal län, huvudsakligen i Norrland, till godo. Angeläget är, att anslaget i fortsättningen sättes så pass högt, att även hemslöjdssammanslutningarna i rikets övriga län kunna erhålla det statliga stöd, som torde vara erforderligt för utvecklande av hemslöjden inom desamma. Med hänsyn härtill anser jag mig böra såsom egen hemställan framföra det yrkande beträffande hemslöjdsanslagets storlek för budgetåret 1936/1937, som framförts av kommerskollegium, nämligen om en höjning av anslaget till 30,000 kronor.

Under hänvisning till vad sålunda anförts hemställes,

att riksdagen måtte för det i årets statsverksproposition upptagna anslaget »Befrämjande av hemslöjden» anvisa ett belopp å 30,000 kronor.

Stockholm den 20 januari 1936.

Nils Nilsson
i Karlstad.
